

Гергана Калчева-Донева
Роман-предупреждение

В интервю пред списание „Техника молодежи“ италианският писател-фантаст Лино Алдани обяснява защо съвременните писатели на научна фантастика от капиталистическите страни предлагат с такова настървение книги на ужаса, предсказващи гибелта на планетата и човечеството: „Прогресивните писатели на запад в своите произведения неизменно свързват бъдещето с катастрофа, в същото време, когато нашите колеги от социалистическите страни избират за него много по-привлекателна перспектива. Естествено тези, които творят в страните, където основите на социализма са вече заложили, могат да си позволят да пишат романи-предсказание. Но другите, които са принудени да живеят в капиталистическо общество, предпочитат да пишат романи-предупреждение. А те представляват последователно описание на всичко онова, което може да се случи с човечеството, ако то продължава да върви по пътя на капитализма.“

Последният роман на Алдани „Затъмнение 2000“ (Излиза в 1979 год.) е роман-предупреждение за онова, което никога не бива да се случи. След ядрена война, избухнала на Земята, в едно противоатомно скривалище продължават да живеят шест хиляди души, разделени на две смени, като едната „краде“ половината от живота на другата. Това, разбира се, не се отнася за ръководната върхушка. Всяка една от тези три групи носи работен комбинезон в различен цвят – зелено, бяло, червено: алюзия за цветовете на италианското знаме. Авторът ни разкрива едно абсурдно общество, подчинено на неестествени, предизвикани от необичайните обстоятелства закони, начело на което стои върховен координатор, приемащ неизменно името Калиф. Той ревностно пази в тайна истината за „Майката Земя“. Споделя я само със своя тесен кръг приближени, докато всички останали заселници знаят, че се намират на борда на огромен космически кораб, пътуващ за Проксимата на Кентавър. Тук авторът поставя важния и актуален на Запад въпрос за границите на целесъобразната лъжа, без обаче да предлага някакъв готов отговор, а оставя читателят сам да стигне до него.

В рамките на това затворено общество, „което дава усещането за една херметична непроницаемост“, авторът с майсторско перо ни разкрива своите герои. Той ги поставя на различни нива в йерархическата стълба, в зависимост от това разпределя правата и задълженията им, кара ги да влизат във взаимоотношения, строго подчинени на „закони с непонятни цели...“

„Затъмнение 2000“ е малък по обем, но изключително силен роман, зареден със сгъстен хуманистичен патос за вечно търсеция и

неудовлетворен човешки дух. Не случайно авторът оставя своя Икар да се издига все по-високо и по-високо, знаейки, че той неминуемо ще изгори, но не може, а и не иска да го спре, да отнеме у него непреодолимия стремеж да се увери сам, сам да открие истината. Той не иска да го лиши от неговата свобода, от свободата му да не вярва, да проверява своите теории, заплащайки със себе си.

Осъзнаващ ужаса от действителността, авторът непрестанно се стреми да ни внуши и мисълта, че бъдещето е в ръцете на хората и хората са тези, които трябва да го насочват и изграждат ден след ден, защото бъдещето започва от днес.

Двата разказа „Другият бряг“ и „Невидим неприятел“ по своите качества достойно допълват представения сборник. В първия авторът разкрива стигащата до цинизъм жестокост на определени кръгове в буржоазното общество, където един човек може да бъде убит, за да осигури живот на друг, стига последният да е достатъчно богат, за да може да плати за това. Вторият разказ представлява правдиво и философски поднесено повествование за унижената, оскърбена и подтискана гордост на непризнатия гений.

Лино Алдани е роден на 29 март 1926 година в Сан Чиприано По (Павия). До есента на 1968 година живее в Рим, след което се заселва в едно от най-глухите кътчета на Италия, където, както сам той споделя, „се занимава със земеделие и литература“. Началото на творческия му път е тясно свързано с възникването на „италианската школа“ във фантастиката. Макар за неин баща да се счита големият италиански поет и мислител Джакомо Леопарди (1798 – 1837), съвременната италианска научна фантастика се утвърждава след дълги и ожесточени полемики едва през 60-те години на нашия век. По това време излиза и романът на Дино Будзати „Големият портрет“, който не остава изолирано явление, защото неореализмът, чиято следа е трайна в следвоенната проза, вече се изчерпва и периодът след 1960 година обещава да бъде благоприятен за научната фантастика. Пак по това време излиза и теоретичният очерк на Алдани „Научнофантастичната литература“, който го изтъква още тогава и като теоретик на жанра.

В 1960 година излиза и първият му роман „По-високо от звездите“, а в 1964 година Алдани събира най-добрите си разкази в сборника „Четвъртото измерение“, в който е включен и разказът „Лека нощ, София“, но под друга заглавие – „Онирофилм“ (този разказ бе преведен у нас през 1980 година). Това произведение се счита за едно от явленията в италианската научна фантастика и за това, че третира проблема за

фантоматиката и разкрива неговите негативни страни.

Името на Алдани неизменно се свързва и със списание „Футуро“ (Бъдеще) – първото по рода си списание за научна фантастика в Италия, създадено от него заедно с Масимо Ло Яконо и Джулио Райола (първият живее и твори в Рим, вторият във Венеция) през 1963 година.

В 1976 година излиза романът му „Когато корените“, очертаващ реалистичната и страшна картина на едно бъдеще, което е в същото време и настояще. В този роман авторът не обръща поглед към звездното пространство и не черпи вдъхновение от традиционните образци на американската фантастика, нещо твърде характерно за много от италианските фантасти, а остава здраво стъпил на земята. Главният герой в този роман е сложна личност, която търси по-хуманна роля в обществото, опитващо се да притъпи всяка съпротива от страна на индивида. Всъщност историята на главния герой Арно е историята на човека в съвременното буржоазно общество, разкъсвано от безразличие и егоизъм.

И в този роман, както и в цялостното творчество на Алдани, а то е голямо по обем и по жанрово разнообразие (разкази, критически статии и романи), основният мотив е човешкият живот в бъдещето. И макар в последните си произведения авторът да се е поотърсил от песимистичното усещане за това бъдеще, погледът, с който възприема днешното западно общество, продължава да бъде мрачен и песимистичен.

Съвременната ангажирана научна фантастика, като тази на Алдани, е пунала корени в историческия момент, който изживяваме; тя следва задължението си да изучава задълбочено социалните проблеми и предупреждава за материалните и морални щети, които някои среди в съвременното буржоазно общество, устремили се към главозамайващи върхове, нанасят на света.

Ето няколко кратки щриха към портрета на един от водещите писатели в съвременната италианска научна фантастика.

КРАЙ

© 1983 Гергана Калчева-Донева

Сканиране, разпознаване и редакция: Огнян Пешков, 2006
Редакция: Mandor, 2009 (#)

Издание:

Лино Алдани. Затъмнение 2000. Роман и разкази. Първо издание.
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1983
Библиотечно оформление: Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев
Рисунка на корицата: Текла Алексиева

Lino Aldani. Eclissi 2000
Giovanni de Vecchi Editore, Milano, 1979

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/12088>]